

קו דרעו וחול

בין חללי פטרה לבין הדמויות של "חולות לוחמים". אולם אינו מאימון כי בטיבם הסופי יכולים רכי שות מוצדקים אלה להצדיק את אישור הצגת הסרט.

★ ★ ★

על כל פנים, יש להבדיל לחלוטין בין עצמתן של המשפחות השכולות וידי דיהן, בעלי הכתונות הטהרות, לבין פעולתן של הממונה על עידוד הסרט הישראלי, שכתונותיו שונות לגמרי.

פקיד זה לחם בסרט עוד לפני התחלת הסרטתו. הוא מנע ממנו את ההקלות שניתנו לאכסודוס, יצירת-השנור המגעילה של אוטו פרמינגר, שסילפה עד ללא הכר את מסעו של עם שלם, ולא רק של עשרה צעירי רים יפים.

כי פרמינגר הפיקח הלך בתלם. הוא יצר דמויות שכל תורם בברונקס ובברוקלין יר כל לשפוך דמעות למראן, תך כרי התימתי על ציק למגבית. כל היהודים טובים. כל הערבים מנוולים. היהודים רוצים שלום וקידמה. הערבים הם רוצחים ופראי-מדבר.

חולות לוחמים אינו סרט טיב יותר, אך לפחות אין הוא מבחיל בצורה כזו. לכן יצא עליו קצפו של הממונה על עידוד הסרט הישראלי (שתוארו האמיתי היה צריך להיות: הממונה על עידוד הסרט המביע את קו ממשלת ישראל).

ואכן: איך מראים לעולם שנים הישראלים עוברים את הגבול בין אופן בלתי-רחוקי ומסתננים לארץ ערבית? כי צעירה ישראלית פרו תחת באש על ברואי? כי יש בישראל רודפי-בצע, ביגורים, רקדניות באר?

כיצד יגיבו על כך התורמים למגבית, שמעו מזה שנים כי כל המסתננים הם פידאיון ערביים, שרק הערבים יוריים (ומי תוך תאוות-רצח גרידא), וכי הנוער הישראלי כולו לבן וטהור?

אדם נבון יבין כי סרט המראה את שני צידי המטבע מהחה תעמולה טובה ומשכנעת יותר למען ישראל. אולם הממשלה אינה מכינה זאת.

לפיכך בוחש אותו פקיד בקרה ומבקש להביא לאיסור הצגת הסרט מטעם הצנזורה.

★ ★ ★

לצנזורה זאת לא נסכים. חייבים אנו להתחייס בכבוד לזעמן של המשפחות השכולות, לשקול את תלונתן ולהסיק מסקנה כמיטב מצפוננו. אך לקנוניות ממשלתיות, שמטרתן לחסל כל יוזמה קולנועית שאינה מקבלת את השראתה מן הממשלה, לא נתייחס לא בהבנה ולא בסבלנות.

אנחנו רוצים בפיתוח הסרט הישראלי. אנו מאמינים שיבא יום וזרועות אושוויץ ישתקפו בסרט ישראלי שלא יפול ברמתו מהירושימה, אהובתי. אנו מקחים שיקומו בישראל הקטנה גאונות קולנוע שיוכלו להתמודד עם אינגמאר ברגמן, האיש שהפך את שבידה הקטנה למרעמה קולנועית. אנו בטוחים שיש בישראל הכוחות ליצור משהו שתחרה עם תקופות-הזהר של הניאור וריאליזם האיטלקי והגל החדש הצרפתי.

אולם כל זה יישאר בגדר חלום, אם נסבול שתועמלני-שנור ממשלתיים ישתמשו בצנזורה כדי להחייב את חופש היצירה. שום סרט אמיתי לא יוולד באוירה של הידדיוז אוילי וכפוי.

אם יעלה בידי פקידים רזיוים לאסור את הצגת חולות לוחמים, מתוך מגמה תעמולנית של קו ממשלתי, יהיה זה יום שחור לעתיד הקולנוע הישראלי.

חלוקה זו אינה משקפת לגמרי את הרשם הכללי. כי בעוד שא רי זוהר, הקיבוץ ניק האידיאליסטי, מצליח לחזור אל לב הציופה, אין הטיפ סים השליליים משכנעים כלל. דליה עצמה נראית כילדה טובה מי שביציקו, המשתוללת מאוד-מאוד (אך לשוא) להיות רעה.

חשוב יותר: קשה להאמין ששישה יעלה על דעתו לקשר את המסע המתואר בסרט עם המסעות האמיתיים שהיו. התסריטאי לא השתדל ליצור קשר כזה. להיטך. השוני בלט מאוד. כל ישראל יודע, למשל, כי אין מגילות גנוזות בפטרה.

חולות לוחמים: האם זו השמצת זכר חללי פטרה?

אך בטענה העיקרית צודקות די משפחות: יש פער עצום בין די דמויות בפרט לבין חללי פטרה. אין זה רק הברל בדמויות. זהו הברל אורי ברמה האנושית. "חר לוחמים" אינו מנציח את די עשרה שהלכו — וטוב שאף אחד אינו מנסה לעשות זאת.

האם עברה זו, שאין עליה ערעור, מצדיקה או מחייבת את איסור הצגתו בישראל?

"כן" יגידו רבים אשר זכר העשרה קדוש להם, ושהיו רוצים לשמר את חרית-הקודש המיוחדת אשר השם פטרה מערר בלב הנוער העברי.

"לא" יגידו רבים אחרים, שיטענו כי אי אפשר להחריס את פטרה כמצבה לזכר הנופלים. אי אפשר למנוע בעד ספר מלכתוב סיפור מפוקפק על פטרה. אי אפשר למנוע גם בעד טיפוסים שליליים מללכת לפטרה, אם ירצו להתאבד בצורה זו. ואי אפשר ליסור על תסריטאי לעצב עליה על פטרה כאתר נשוא, כל עוד אין הא כפקיע לצור כך זה פרטים מפרשית אמיתית.

חייב כל אדם לכבד את רגשותי הן של המשפחות השכולות. דעתן חייבת להישמע — ולו רק גם כדי שזכור כולנו את ההברל העצום

למנוע את המסע. הם עוברים את הגבול, מגיעים לפטרה, מוצאים את הפצוע ואת המגילה. תוך כריכך, הורגת דליה את אחד הבדואים, ואילו החבר הרע מנסה להפקיר את חבריו, ומת. אחריו מתים כמעט כל משתתפי המסע. בהגיע האחרונים לגבול ישראל, חללים הבדואים מרדיפתם אחריהם ומפסיקים את האש.

מבחינת הרמה, קשה לחדון דין אחר על הסרט. גיבורו האמיתי הוא הנוף של ארץ-ישראל — כולל פטרה. הציולומים נהדרים — אולי היפים ביותר שצולמו אי פעם בי

קראו להם הרפתקנים. קראו להם שחיי צרים. יתכן ויש אמת בכינויים אלה. אלא שהרפתקנות זו ושחיך זה, הנחילו לאופה את מדינת-ישראל. הם היו חלק מאותו מגש הכסף אשר כה הירבו לדקלם עליו. אפשר לשלול אותם, כאשר הם מוקדשים למיסקס שחא ומובילים את בעליהם לאכדון שאין בו תכלית — אך גם אז אי אפשר שלא ליכרכין בפניהם ראש, באהבה ובכבוד.

עתה באים בני משפחותיהם של העשרה וטוענים: הסרט משמיק את זכרם. הוא מתאר מסע לפטרה, שכולו הרפתקנות זולה ורדיפת-בצע. כל מי שיראה את הסרט, ייחס תכונות כאלה לאותם שהלכו ולא חזרו. הרי זה חילול-קידש.

ההליכה לפטרה היתה מתמיד בחזקת טירוף — אולם טירוף ניפי לא, טירוף שכולו אהבה, טירוף שמקורו בתחושה מולדתית כה עמוקה, עד שמחוויות לעומתה הסיפמות הנכובות של העסקנים, באספות-עם.

זוהי האשמה חמורה. שום שר קול מוסחרי-תועלת אינו יכול לי עמוד בפני טענה שבקדושה. די שאלה היא רק: האומנם מוצדקת הטענה במלוא ההצדקה?

★ ★ ★

הסרט "חולות לוחמים" אינו יצירה קולנועית מזהירה. רמתו כרמת מערבון אמריקאי מדרגה ב' או ג'. אולם הגי דדה זו כבר צופנת בחבה מתחאה גדולה. אחרי עמוד האש, מעטה בסוגית ורחב ניואשו קודם מן האפשרות של ייצור סרט ישראלי, שכל שחקניו ישראלים ושפתו עברית. מבחינה זו, חולות לוחמים הוא תמי רודרדר. הוא סרט ישראלי — גם סרט וגם ישראלי.

הסרט מתאר מסע של ארבעה צעירים וצעירה אחת — לפטרה. כל אחד מהם הולך בגלל נימוק אחר. דליה לבא, שאירגנה את המסע, יוצאת כדי להציל את חברה, שנפצע במסע קודם ונשאר בפטרה. ארי זוהר יוצא כדי להציל חיי-אדם. הילל נאמן יוצא כדי לגלות מגילה גנוזה למען האוניברסיטה העברית. עוד קוטלר יוצא מתוך הרפתקה נות ילדותית. אברהם אייזנברג (ברזילי) יוצא כדי להתעשר מן המגילה וכדי לזכות בסרט המובטח — גופה של דליה לביא.

החלק הראשון של הסרט, החלש יותר, מראה כיצד מגייסת דליה את ארבעת חב"רים, בצורה מפוקפקת למדי. החלק השני, העלה על קודמו, מתאר את המסע עצמו. החמישה מתחמקים מידי המטרה, המנסה

אלא שלא על הרמה רוגזות המשפחות. כעסן מופנה נגד הת כן. לדעתן, מדויק הסרט אוטי שלילי להולכי-פטרה. האם דעתן צודקת?

מבחינה סטטיסטית, שנים ממשתפי ה' מסע הם אידיאליסטים, השלישי הרפתקן ילדותי אך סימפאטי, הרביעי מנהל, והחמישי — דליה לביא — תערובת של טוב ורע.